

2018-09-15

Diarienummer: Å 2018-825

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar betänkandet Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering (SOU 2018:25). Ert dnr Fi2018/01418/DF

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket har också i uppdrag att vara utvecklingsmyndighet för arbetet att skapa enkla digitala myndighetskontakter för företag.

Inledning och sammanfattning

Tillväxtverket vill inledningsvis framhålla vikten av att förändra onödigt hindrande författningar för att den offentliga förvaltningen ska kunna utnyttja digitaliseringens möjligheter. Förändringar i regelverken är nödvändiga både för att myndigheternas samverkan ska effektiviseras och för att förenkla för företag och övriga enskilda i sina kontakter med offentlig förvaltning.

Tillväxtverket anser det värdefullt med den kartläggning som genomförts och dokumenterats och som belyser aktuella frågor och rättsliga oklarheter. Tillväxtverket beklagar att utredningens direktiv inte omfattat möjligheter att lämna förslag inom grundlagsområdet samt GDPR-anknutna författningar. Det har sedan en lång tid tillbaka funnits ett behov av översyn av bl.a. begreppet allmän handling i 2 kap. TF. Även när det gäller registerförfattningar har det länge funnits ett behov av att samlat göra en översyn. Floran av olikartade registerförfattningar innebär bl.a. ett avsevärt hinder för samverkan inom den offentliga förvaltningen.

Även med hänsyn tagen till ovan nämnda begränsningar i uppdraget hade det varit önskvärt med fler konkreta genomförbara förslag och att utredningen hade behandlat vissa frågor djupare. Ett exempel är frågan om samverkan mellan myndigheter som översiktligt behandlas i avsnittet om informationssäkerhet. Ett annat exempel handlar om begreppet röjande i sekretesslagstiftningen. Det hade också varit önskvärt med konkreta förslag på hur det rättsliga arbetet skulle kunna effektiviseras inom informationssäkerhetsområdet i sin helhet och inte enbart när det gäller outsourcing.

Därutöver hade det varit värdefullt om utredningen behandlat frågan om myndighetsgemensamma register för kontaktuppgifter till enskilda och ombud. Dessa områden innefattar en stor potential för digitalisering inom förvaltningen.

Med detta sagt instämmer Tillväxtverket i huvudsak i utredningens bedömningar och tillstyrker med ett undantag utredningens förslag. Tillväxtverket avstyrker förslaget att

en myndighet ska ges i uppdrag att, i samverkan med Datainspektionen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, ta fram allmänna råd eller annat stödmaterial om hur myndigheter i förening med gällande rätt kan utveckla digitala tjänster som innefattar eget utrymme. För det fall en myndighet ges ett sådant uppdrag anser Tillväxtverket att uppdraget att samverka ska ges till en betydligt bredare krets av myndigheter än de föreslagna.

Kartläggning samt värdegrunder i den digitala förvaltningen (avsnitt 4 och 5)

Tillväxtverket instämmer i utredningens bedömning av vikten av insyn, ordning och reda samt god informationssäkerhet i den digitala förvaltningen så att fysiska personer och företag kan känna sig trygga med den digitala utvecklingen i den offentliga förvaltningen. Tillväxtverket anser det också värdefullt att en kartläggning gjorts av rättsliga frågor och problem kopplade till digitalisering inom offentlig förvaltning.

Automation i förvaltningen (avsnitt 7)

Tillväxtverket tillstyrker förslagen. Tillväxtverket vill särskilt framhålla vikten av att utredningens förslag genomförs avseende upphävande av befintlig särreglering av automatiserat beslutsfattande i lag och förordning, vid sidan av förvaltningslagen. Färre regler ger tydligare reglering.

Tillväxtverket instämmer också i utredningens bedömning om behovet av förändringar i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. Att regelgivarna tänker i digitala processer och anpassar regelgivningen till myndighetssamverkan är nödvändigt för en effektiv förvaltning. Det är också viktigt att regler och uppdrag till myndigheter är tydliga med avseende på digitalisering.

Digital kommunikation (avsnitt 8)

Digital tillgänglighet och ankomstdag (avsnitt 8.3.3 och 8.3.4)

Tillväxtverket ställer sig bakom utredningens bedömningar och tillstyrker förslagen. Förvaltningslagsutredningen (SOU 2010:29) lämnade förslag om anvisat mottagningsställe men dessa togs inte in i den nya förvaltningslagen. Tillväxtverket ser det som mycket angeläget att förslagen nu genomförs för att skapa en tydlighet och säkerhet kring myndigheternas mottagning av digitala handlingar. Utredningen har särskilt lyft fram att traditionell e-post inte utgör en tillräckligt säker form för kommunikation när det gäller förmedling av personuppgifter som är känsliga. Tillväxtverket instämmer i denna bedömning och ser samma problem då det gäller känsliga uppgifter av annan karaktär och som omfattas av sekretess, exempelvis uppgifter om företagens affärs- eller driftsförhållanden enligt 30:23 OSL. Om utredningens förslag genomförs är det också angeläget att särregleringar på området utmönstras.

Personuppgiftsansvar och behovet av skydd för privatlivet (avsnitt 8.4.4)

Tillväxtverket delar utredningens bedömning att också när personuppgiftsansvaret inte är gemensamt bör det vara möjligt att fastställa fördelningen av personuppgiftsansvaret i exempelvis en överenskommelse.

Eget utrymme (avsnitt 8.4.5)

Rättsliga frågeställningar avseende eget utrymme är ett exempel på där det varit värdefullt att utredningen inte förhindrats att lämna förslag till författningsändringar i grundlag och personuppgiftslagstiftningen. Många av de frågor som myndigheterna uppfattar som osäkra eller oklara hänför sig till dessa rättsområden. Det torde dock numera vara klarlagt att egna utrymmen kan utformas på ett sådant sätt att uppgifter i dessa utrymmen inte utgör allmänna handlingar. Däremot finns fortfarande en osäkerhet hos myndigheterna när det gäller fördelning av personuppgiftsansvar för uppgifter i egna utrymmen, vilket också beskrivs av utredningen.

Tillväxtverket har förståelse för det av utredningen beskrivna önskemålet om stödmaterial med en av lagstiftaren eller regeringen utpekad ansvarig avsändare men ställer sig tveksam till förslaget att en utpekad myndighet, i samverkan med Datainspektionen och MSB, ska ta fram allmänna råd för eget utrymme. Skälen är flera. Ett är att det är tveksamt om en myndighet bör ta fram allmänna råd gällande grundlag. Ett annat är att det redan finns omfattande vägledningar och uttalanden av den tidigare E-delegationen och numera eSam. Tillväxtverket ser därutöver en risk med att utvecklingen av funktioner för eget utrymme begränsas om uttolkningen av regelverken för denna typ av funktioner formaliseras alltför mycket. En ytterligare invändning är att, för det fall förslaget uppdrag lämnas till en myndighet, särskilt peka ut MSB och Datainspektionen som myndigheter att samverka med. Ett sådant uppdrag bör ske i en betydligt bredare samverkan. Enligt Tillväxtverkets uppfattning borde dock otydligheter i och osäkerheten kring tolkning av lagstiftningen i första hand åtgärdas genom översyn av tryckfrihetsförordningen och personuppgiftslagstiftningen.

Informationssäkerhet (avsnitt 9)

Tillväxtverket tillstyrker förslaget att regeringen ska låta utreda förutsättningarna för att ta fram en kompletterande reglering om informationssäkerhet som omfattar hela den offentliga förvaltningen. Det är viktigt att samma säkerhetsnivå gäller oavsett om informationshantering sker statligt eller kommunalt.

Utredningen redovisar ett fragmenterat och svåröverskådligt rättsområde. Tillväxtverket anser att det finns ett behov av att klargöra dessa regler och dess förutsättningar beträffande myndigheternas informationshantering i stort och inte bara vid outsourcing. Det hade därför varit önskvärt med förslag till rättsliga effektiviseringar inom området.

Utredningen har kort berört frågan om samordnad it-drift till den offentliga förvaltningen. Tillväxtverket delar utredningens bedömning att frågan bör övervägas vidare och att behovet av författningsreglering avseende en sådan samordnad it-drift också bör övervägas. Även här hade det varit önskvärt med en fördjupad analys från utredningens sida. Tillväxtverket hade också gärna sett att utredningen i större utsträckning behandlat arkivfrågor kopplat till samverkan mellan myndigheter och digitalisering.

Utkontraktering till annan myndighet (avsnitt 9.6.2)

Utredningen konstaterar att det föreligger en viss rättslig osäkerhet som rör upphandlingslagstiftningen, vilken kan ha en hindrande eller hämmande inverkan på förvaltningens digitaliseringsåtgärder. Enligt Tillväxtverkets uppfattning råder det osäkerhet hos bland annat statliga myndigheter var gränsen mellan samverkan och upphandling går. Det hade därför varit värdefullt om utredningen haft möjlighet lämna förslag eller på annat sätt förtydliga denna gräns.

Tystnadsplikt för privata leverantörer (avsnitt 10)

Tillväxtverket tillstyrker utredningens förslag.

Utredningen redovisar att under kartläggningsarbetet har flera myndighetsrepresentanter framfört att det finns en tvekan kring hur röjandebegreppet i sekretesslagen ska tolkas. Utredningen skriver att det också finns skäl som talar för att det är tveksamt om sekretessbelagda uppgifter kan lämnas ut till en leverantör utan att ett röjande sker. Med anledning av detta ser Tillväxtverket ett behov av ett klargörande av vad som får anses vara ett röjande vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring. Innebär åtkomstbegränsningar exempelvis genom kryptering att det inte finns faktiskt åtkomst eller en formell åtkomst?

IT-avtal (avsnitt 11)

Tillväxtverket instämmer i utredningens bedömningar och tillstyrker förslagen.

Rättsutvecklingen för den digitala förvaltningen (avsnitt 12)

Tillväxtverket delar utredningens bedömningar och tillstyrker förslagen.

Rapportering av arbete med it och digitalisering (avsnitt 13)

Tillväxtverket instämmer i utredningens bedömningar och tillstyrker förslaget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Gunilla Nordlöf. Verksjuristen Kristina Lindskog har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Jenny Forkman och it-strategen Gunnar Wennerholm deltagit.

Gunilla Nordlöf

Kristina Lindskog